

Церква Миколаївська

Час зведення церкви невідомий. ЦМ вже існувала в першій половині XIV ст., за часів кн. Данила Острозького. Це посередньо підтверджує запис на сторінках рукописного Євангелія про те, що кн. Данило та його жінка Василица передали церкві землі, звані Чапель (ліс Чапель знаходився біля села Плоски). Цей запис був внесений до Луцької городської книги 13 трав. 1634 під № 73 священником Яковом Криловським. В Луцькі городські книги були записані також два листи *В.-К.К. кн. Острозького*, які стосуються ЦМ. Один лист написаний 17 квіт. 1592 до збирача податей Василя Боровицького про те, що ЦМ. не повинна платити податків. Другий лист - написаний

10 лип. 1597 до бояр села Грем'ячого про те, щоб вони не сміли розорювати землі, які належать ЦМ. 29 жовт. 1703 ЦМ. дощенту згоріла. Пожежа була настільки сильною, що переплавились навіть дев'ять дзвонів церкви. На її місці у XVIII ст. була збудована нова дерев'яна ЦМ. Відомо, що в ній знаходився образ Святого Федора Острозького, зображеного в рист у монашеському одязі. В 1864 під час пожежі Острога ЦМ була дуже пошкоджена. В 1864 її остаточно розібрали. Портрет Федора Острозького передали до церкви *Параскево-П'ятницької*. На поч. XX ст. на місці ЦМ. збудована невеличка капличка в псевдоруському стилі.

Лит.: Кардашевич.- С. 142-146; Теодорович. Описание...- Т. 2.- С. 664; Orłowicz M. Ilustrowany przewodnik po Wołyniu.- Łuck, 1929.- S. 272.

Церква Параскево-П'ятницька

розташована була на Бельмазкій вулиці (нині вулиця кн. Острозьких) навпроти приміщення редакції газети "Життя і Слово". Час будови ЦПП. невідомий. Перша документальна згадка про ЦПП. простежується в акті розподілу володінь кн. Острозьких 1603 (див. - *Акт поділу володінь В.-К.К. кн. Острозького між його синами Янушем і Олександром*). Вирізьблений на дверях церкви напис "1720 рік" був роком її реставрації. У 1671 кн. Олександр Заславський, а у 1695 кн. Любомирський, ще пізніше кн. Януш Сангушко підтверджували давні права цієї церкви на землі на Бельмажі, право вільного помолу зерна в суботні дні в замковому млині і право варити і продавати в Острозі "канунний" мед у свято Різдва Христового. В XIX ст. церкві належали землі в селах Грем'яче і Грозів. ЦПП. була знищена

під час пожежі Острога в лип. 1889. У фондах ОДІ-КЗ зберігається фото м. Острога, зроблене Р.Мартвіхом наприкінці 1870 - на поч. 1880-х років, на якому вдалині видно ЦПП. Наскільки можна судити з фотографії, за своєю архітектурною будовою і пропорціями це була типова волинська трьохзрубна церква. Кожний її зруб був поєднанням восьмерика на четверику, увінчаний восьмигранною барочною шоломовидною главою з ліхтариком. Центральний зруб був значно вищий бічних. Недалеко від церкви стояла невелика дзвіниця. Перший ярус дзвіниці становив четверик, другий - відкриту галерею, де розміщувалися дзвони. Перехід від першого до другого ярусу позначався заломом. Другий ярус (галерея) був покритий восьмигранною главою, яка завершувалася ліхтариком, увінчаним хрестом на великому яблуці.

Лит.: Кардашевич.- С. 155; Теодорович. Описание...- Т. 2.- С. 676.